

ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Курінна С. Д. (м. Харків)

Розуміння важливості проблеми полікультурності суспільства в умовах глобалізації та окремо українського суспільства і необхідності полікультурного виховання стає все більш відчутним. При використанні компетентнісного підходу в навчанні постає необхідність формування полікультурних компетенцій і набуття відповідного рівня сформованості досвіду міжособистісних відносин з метою успішного функціонування особистості у суспільстві з урахуванням власних здібностей і соціального статусу. В процесі формування полікультурних компетенцій головною цінністю полікультурної освіти є плюралізм культур. Полікультурна освіта орієнтує навчальні заклади на культурне збагачення всіх студентів, на засвоєння програм, які сприяють збереженню та розширенню культурного плюралізму. Усвідомлення різноманітності, багатокультурності світу та його цілісності, взаємозв'язку, взаємозалежності культур є базовою ідеєю концепції полікультурного виховання. Сучасна людина живе в умовах різноманітного расового, національного, релігійного і культурного оточення. Тому важливою умовою плідного співіснування та гуманістичної дії людей є глибоке знання власної національної культури та розуміння особливостей і традицій інших народів. Таким чином, основною ідеєю полікультурної освіти є діалог культур. Якнайповніше культура засвоюється тільки в процесі взаємодії різних культур, коли виявляються особливості кожної окремої культури. У цій взаємодії важливо те, що загальнолюдські цінності допомагають зрозуміти цінності своєї культури, її оригінальність і місце в світовій культурі. В процесі взаємодії культур зростає об'єм сприйманих культурних цінностей, що сприяє розширенню світогляду, формуванню критичного мислення. Виходячи з вищенаведеного поняття компетенції та сутності полікультурної освіти, полікультурні компетенції можуть бути представлені знанням і практичним оволодінням рідною культурою, повагою

та гордістю за власну націю, власний народ, а також знанням про полікультурність навколишнього світу, умінням й навичками пізнання цього світу, повагою й розумінням культурних, расових, релігійних та інших відмінностей, толерантного ставлення, уміннями й навичками співробітництва й взаємодії з метою всебічного розвитку .

Полікультурна спрямованість освіти повинна пронизувати всі складові навчально-виховного процесу, і перш за все зміст всієї освіти. Полікультурний зміст необхідно інтегрувати в навчальні предмети впродовж всього періоду навчання. Реалізація полікультурного потенціалу змісту освіти вимагає також міждисциплінарного підходу. Жодна, окремо взята, навчальна дисципліна не може пояснити всі аспекти життя, культури і соціальні проблеми. Особливу роль відіграє двомовна і багатомовна освіта (рідна мова, домінуюча мова, іноземні мови), що полегшує спілкування, оволодіння різноманітними культурними цінностями, стилями мислення, почуттєво-емоційного сприймання, поведінки. Притім полікультурна освіта як механізм інтеграції вітчизняної освіти до міжнародного освітнього простору набуває великої значущості [1].

Означена тема піднімає питання, що відзначається особливою актуальністю в наш час, а саме: питання про формування ідентичності, як індивідуальних , так і колективних (етнічних, національних, релігійних, соціальних), їх взаємозв'язок із суспільством і місцем проживанням, про те, як вони вписуються в універсум, про інтелект і свободу, одним словом, про право кожного індивіда бути людиною. Поняття полікультурного суспільства є ключовим для соціально-філософської думки в умовах інтеграції України в європейське співтовариство; поширюється на різні сфери суспільства: демократію, права людини й основні свободи, засоби масової інформації й інформаційні обміни, економічні та соціальні питання, освіту, культуру, культурну спадщину і молодіжні питання, захист довкілля і благоустрій територій, питання місцевої демократії та правового співробітництва. Актуальність теми полікультурності як складного суперечливого соціального

і культурного феномена пов'язана з тим, що, беручи до уваги європейську культурну конвенцію, зважаючи на те, що суспільства, які утворились в Європі упродовж останніх десятиріч внаслідок міграційних процесів, характеризуються множинністю культур, відображають незворотній процес. Реалії сьогодення демонструють, що такі суспільства живуть іноді у різних вимірах і світах: частково вони співпрацюють, частково існують паралельно, частково – навіть не стикаються.

З огляду на те, що такі суспільства можуть сприяти налагодженню тісніших зв'язків між народами необхідно приділяти більше уваги питанням, що пов'язані з полікультурністю та порозумінням між різними спільнотами, щоб захищати, посилювати та підносити на вищий рівень права людини, основні свободи та плюралістичну демократію, сприяти усвідомленню європейської ідентичності, знаходити рішення спільних проблем, якими занепокоєне світове співтовариство. Тому властива сучасній цивілізації полікультурність є тими рамками відносин, у яких вписується й інтегрується будь-яка інша ситуація. Саме завдяки цій полікультурності докорінно переосмислюється питання про культурну ідентичність. Витоки її лежать у таких явищах, які характеризують суспільство розвинених країн:

- масова демократія;
- масова культура;
- наукова технічна революція;
- розвиток урбанізації та урбаністична культура;
- впливовість засобів масової інформації;
- нові технології в телекомунікації; розширення меж для навчання;
- безперервна освіта.

Внаслідок взаємодії цих явищ усі розвинуті суспільства втратили свій гомогенний характер і стали полікультурними. В результаті цих процесів полікультурність наскрізь пронизує західне суспільство, що сприяло формуванню нової концепції суспільства, в контексті якої індивідуальне належить до єдиного суспільства, а входить у численні мережі, створюючи

безліч можливих комбінацій – релігійних, секуляризованих, атеїстичних [2:71].

Врахування полікультурності є ключовим для будь-яких міркувань з приводу інтеркультурної освіти, воно тісно пов'язується з такими поняттями, як інтеграція, національна ідентичність і соціальна згуртованість, що самі по собі є досить символічними та багатозначними поняттями, де є важливим визначити сутність цього поняття полікультурного суспільства та продемонструвати його складність.

Ідея полікультурності набула більшої ваги в європейському контексті після того, як міжнародні структури, такі як Рада Європи, Європейське Співтовариство, усвідомили вплив демографічного приросту іноземних спільнот у Європі на поліетнічний та полікультурний характер суспільств. Полікультурність – це багатоаспектний процес, що впливає на відносини між реаліями й етносами, на традиційні й сучасні цінності, різні культурні орієнтації, стилі життя й смаки в споживанні. А студенти, майбутні фахівці, мають володіти полікультурними компетенціями, щоб бути успішними в полікультурному суспільстві. Набута компетентність обумовить також здатність застосовувати всі їхні знання й уміння в нових ситуаціях.

Література

1. Лар'яновський І. С. Цінності та наукове пізнання.
http://www.rusnauka.com/32_PWMN_2009/Philosophia/55145.doc.htm
2. Мельник В. В. Становлення і розвиток полікультурного суспільства в умовах євроінтеграції // Гуманітарний вісник ЗДІА. - 2013.- № 54. - с. 69 – 81.